

Smärre meddelanden.

Agnes Branting †.

Söndagen den 13 april 1930 avled fröken Agnes Branting. Med henne bortgick en av de betydelsefullaste pionjärerna för svensk textilkonst i vidaste bemärkelse, lämnande efter sig en rik och mångsidig gärning, men också ett stort tomrum, svårt att fylla. Ty hon har varit en ledarepersonlighet av rang, en av dem som satt in *hela* sin personlighet och *hela* sin kraft på att föra sina uppgifter framåt, aldrig fruktande arbete eller svårigheter, blott därmed kunde vinnas något av de mål, som lågo henne om hjärtat. Sådana personer äro alltid sällsynta.

Alltifrån sin första ungdom ägnade sig Agnes Branting åt textilkonsten. Vid 25 års ålder blev hon mönsterriterska hos Handarbetets vänner, vilken förening ju kan sägas vara utgångspunkten för den förnyelse av vår svenska textilkonst, som karakteriserat de sista decennierna av 1800-talet och 1900-talets början. I arbetet hos Handarbetets vänner kom Agnes Branting i beröring med de ledande personerna inom den nya rörelsen, sådana som Hanna Winge, Molly Rothlieb m. fl., vilka helt visst hade en stor betydelse för hennes inriktning till studium av vår äldre textilkonst och dess traditioner. Den praktiska duglighet och organisatoriska talang, som alltid utmärkt Agnes Branting i allt hennes arbete, förde henne snart till ledareplatsen inom Handarbetets vänner, där hon 1891 blev direktis. Under något mera än ett decennium leddes föreningens verksamhet av Agnes Branting, som därvid förde denna in på delvis nya banor. Man övergav den "fornnordiska" stilen för att under flitigt studium av äldre textil teknik söka finna en friare och mera individuell formgivning utan att dock förlora kontakten med den textila traditionen, ur vilken man i stället sökte inspiration. Det blev särskilt den kyrkliga textilkonsten, som fångade Agnes Brantings intresse redan under denna period. Och det är också på dennas område, som Agnes Branting gjort sina största, banbrytande insatser. Även om redan före Agnes Brantings inträde i Handarbetets vänner några få uppmärksammade försök gjorts på detta område, så är det otvetydigt, att det först under hennes direktistid kom till ett verkligt och betydelsefullt genombrott på den svenska kyrkliga textilkonstens område. Det var först på 1890-talet, som den själlösa paramentkonst, vilken sedan slutet av 1700-talet och under hela 1800-talet sett sitt högsta mål i att pryda mässhakar och antependier efter de guldpresade psalmbokspärmarnas mönster, fick en ny och livskraftig medtävlare i den skola, som utgick från Handarbetets vänner.

Och när sedermera Agnes Branting år 1904 tillsammans med fru M. Börjesson startade en egen textilateljé, Licism, blev det denna, som på paramentkonstens område intog ledareplatsen och förde den till en rik och vacker utveckling av ett slag, som knappast något annat land i Europa kan uppvisa, de katolska länderna därvid icke undantagna. Det har visserligen icke varit Agnes Branting ensam, som arbetat och komponerat inom Licism. Det har tvärtom lyckligtvis varit så, att en hel rad av skickliga medhjälpare där tagits i anspråk och tränats under Agnes Brantings sällsynt kunniga, kloka och energiska ledning. Och därigenom har hon skapat grundvalen till en ny tradition på detta betydelsefulla och krävande område. Det har dock alltid varit Agnes Branting, som genom sin utomordentligt stora tekniska kunskap, sin djupgående kännedom om den kyrkliga textilkonstens traditioner och sin säkra, kultiverade smak varit ledaren för det värdefulla arbete, som utgått och utgår från Licism.

Det är ingen överdrift att säga, att Agnes Branting återskänt åt den svenska kyrkan en av dess förnämligaste konsttraditioner och därigenom på ett utomordentligt värdefullt sätt bidragit till den de yttre kulturförnernas renässans, som utan tvivel karaktäriserar vår svenska kyrkas utveckling under de sista decennierna i vida högre grad än grannlandskyrkornas. Särskild tack äro vi henne skyldiga för hennes omutliga krav på hög kvalitet hos allt som hör till kyrkliga textilier. En sak fick gärna vara enkel och osmyckad, men materialerna och arbetet skulle vara av den kvalitet, som borgade för, att även vår tids bidrag till kyrkans skatter skulle kunna bestå genom århundraden, liksom de gamla klenoder, vilka inspirerat henne. Hon var en ovärderlig hjälpare för de arkitekter, som hade med kyrkobyggnad att skaffa, ty man hade alltid den sällsynta och trygga känslan, att hon både *ville* och *kunde* hjälpa även i mycket svåra fall.

Hennes kyrkliga textilkonst har varit fast rotad i gammal tradition, såsom sig bör, då det gäller kyrklig konst, men den har ej varit fjättrad därav. Det har varit en levande fortsättning av traditionen. — Hur värdefull den än varit, tvekar man dock, om denna nyskapande verksamhet var Agnes Brantings främsta insats. Hennes *konserverande* arbete har måhända varit ännu mera betydelsefullt. På hennes initiativ stiftades år 1908 föreningen Pietas med uppgift att verka för sakkunnigt utförd konservering av äldre värdefulla textilier under vetenskaplig kontroll. Där har fröken Branting varit sekreterare och arbetsledare ända till det sista, och blott ett par dagar före hennes död samlades Pietas' styrelse vid hennes sjukbädd för överläggningar om arbetet.

Genom samarbete mellan Agnes Branting och baron Rudolf Cederström och med hjälp av ett antal skickliga arbeterskor ha under dessa år utarbetats konserveringsmetoder, som torde kunna anses fylla mycket höga mått på vetenskaplig noggrannhet och konstnärlig smak. Det har i huvudsak varit textilier från våra kyrkor, som där behandlats och räddats från undergång. Åtskilligt över tusen föremål hava under Agnes Brantings förfarna ledning fått en behandling, som givit dem ny motståndskraft, ja, nytt liv. Ty mångt av dessa föremål var före behandlingen blott en trasa, men visade sig

stundom vara en klenod. Det är i mycket hög grad tack vare Agnes Branting och Pietas, som vi nu veta, att Sverige äger en förvånansvärt rik skatt av äldre textilier, särskilt från medeltiden. Alla våra stora praktstycken i den vägen ha behandlats under Agnes Brantings ledning. Även på textilkonserveringens område har hon sålunda gjort en verkligt stor och grundläggande insats, och hon har på detta område varit en auktoritet, vars råd inhämtats av museimän från när och fjärran.

Under sitt arbete med de gamla textilierna har Agnes Branting haft rika tillfällen till ingående studier av desamma. Dessa tillfällen har hon också begagnat grundligt. Sitt vetande utvidgade och fördjupade hon under åtskilliga utländska studieresor. 1920 utgav hon ett intressant arbete om "Textil skrud i svenska kyrkor från äldre tid till 1900", men hennes huvudarbete var givetvis det stora, i samarbete med professor Andreas Lindblom utgivna, praktfulla arbetet "Medeltida vävnader och broderier i Sverige", utkommet 1928 och 1929. Därmed har på det mest förebildliga och praktiska sätt skapats ett monument över Sveriges medeltida textilskatte och — över författarna. Den vetenskapliga vederhäftigheten och noggrannheten stå däruti på samma höjd som den utomordentliga illustrationstekniken. Det måste hava varit en stor glädje för Agnes Branting att se detta stora verk fullbordat.

Ett livsverk av den omfattning och innebörd, som det Agnes Branting nu definitivt avslutat, åstadkommes icke utan mycket och målmedvetet arbete, ej heller utan stor och uppoffrande kärlek till föremålet för detta arbete. Var och en, som haft förmånen att i ett eller annat hänseende samarbeta med Agnes Branting, vet också, att hennes dag var fylld av arbete, liksom hennes liv av strävan. Hon var en stark personlighet, med ett ovanligt klart huvud och en stor viljekraft. Båda använde hon in i det sista, och från sitt sista sjukläger styrde och ordnade hon allt med fasthet och klokhets, utan sentimentalitet. Hennes vänner veta, vilket varmt och gott hjärta hon hade, vilket känsligt och lättroligt temperament, som var hennes, och vilken vinnande älskvardhet som för henne var så naturlig.

Med Agnes Branting har en verklig kulturpersonlighet gått bort, och den svenska textilkonsten har förlorat en av sina hörnpelare. Tomrummet blir ej lätt att fylla.

Hon var sedan 1919 korresponderande ledamot av Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien.

Sigurd Curman.

Victor Ewald †.

Botanistpräster har det funnits gott om, arkeologprästerna äro sällsyn-tare. Ändock ligga de arkeologiska studierna ganska nära tillhands som ett hobby, som en vederkvickelse efter församlingsarbetet och själavården för de på landsbygden bosatta prästmännen. Det förefaller ju så naturligt, att man intresserar sig för den gamla kyrkan och dess inventarier, för de framlidna släkter, som vila under gravstenarna eller äro upptecknade i kyrkoböckerna. Men en och annan drives av sin vetgirighet vidare tillbaka